

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

De obseruatione die[rum] d[omi]nicalium et festorium. Sermo

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

Joan. sic dicit. Quid audiuim? frēs. Et
ce templū illud figura adhuoꝛrat. Et eie/
at inde dñs oēs q̄ sua q̄rebant q̄ ad nun/
dinas venerant. Et q̄ vendebant illi: Illa
q̄ opus habent hoies in sacrificijs illi? rē/
pōis. Nō q̄ magnū pctm̄ si hoc vendebāt
in templo qd̄ emebat yr offerret in tēplo:
z m̄ eieat inde illos. Quid si ibi inueniret
obiosos: si vendentes ea q̄ licita sunt et q̄
iusticiā nō sūt: eiecti: Que ei honeste emū
tur non illicite vendunt. Expellit tñ et nō
est passus domū oionis fieri domū nego/
ciationis. Hec ille. Considerate itaq̄ qm̄
nilo dignior est ecclie ch̄iane sc̄ificatio:
q̄ illius templi z suor̄ vasoꝝ. Tanto vti/
q̄ quanto veritas potior: ē q̄ figura z ve/
rū cōp̄ corpus q̄ illi? t̄p̄is sacrificia. Et tñ
sic a deo reprobari z puniti sunt q̄ templū
illud z eius vasa irreuerent̄ tractauerunt.
Pensate igit q̄ graue dei vindictā sup̄ sep̄
uocant: ecclias deo dicatas tā irreuerent̄
inhabitant. Sz volunt aliqui pctm̄ hūi de
fendere ex multitudine peccantiū: dicentes
q̄ ita soler̄ imo z grauius fieri in ecclēijs
multis maioribz z a p̄sonis in dignitatibz
z auctoritatē p̄stitutis. Q̄ miseri fatui p̄st̄/
derate qm̄ sic dicit Aug. Non p̄terea mi/
nus ardebunt q̄ cum multis ardebūt. Imo
sic h̄t Eccl. xvij. Scdm̄ ligna exardescet
ignis. Quid itaq̄ p̄derit vob̄ ō insensati si
cū multis etiā maioribz in infernū descen/
datis: Deponite q̄ deponite p̄ amore lesū
errore z fatuitate cordis v̄ri z in locis sa/
cris reuerent̄ corā deo assistite. Veli? p̄fe
ro vobis eēt ad eccliam non venire: q̄ in
ecclia tales irreuerent̄s facere. Pensate
itaq̄ sup̄dictas p̄siderationes z satagi/
te decetero in locis sacris non nisi reuerent̄
interesse. Pensate inquam qm̄ de loco deo
dedicaro d̄. Terribilis est locus iste La/
ueamus igit charissimi ne tanta sanctita/
te abutamur sed i ecclēijs dei assiduis oꝛō/
nibz insistentes diuinā postulemus miseri
cordiā vt templū hoc materiale nobis si/
at porta celi per quam vicz ingredi merea
mur in templū celeste in p̄petuum ibi cum
deo p̄maneri z gaudiosa solēnitate peren
niter deū laudaturi: Amen.

De obseruatione dieꝝ dñicalium et fe/
storum. Sermo.

Memento vt di

em sabbati sc̄ifices. Exod. xx.
Tata est neq̄tia demonū z ho
cendi cupiditas vt q̄cqd̄ a deo p̄ charitate
generanda: augmentanda: z p̄seruanda i/
sticū est: rotū conef auertere in detrimen
tū nre salutis. Statuerat yr̄iqz de? z ecclē
sia solennitates sacras z dies festos vt ces
sarem? a vicijis officijs: z opibz mundanis:
z insisterem? v̄uis vt corda nra p̄gustat̄
etermis suauita sabbata celebrarent. Sz ill
dante humani generis inimico qd̄ statu/
tū fuerat ad dei gl̄iam z nram saluationē:
p̄uersum est ad dei ignominia z nram da
mnationē. Quid verificat illud Amos. v.
Vdi z proieci festiuitates v̄ias. Heu heu
magna p̄fussio ch̄ianoz q̄ iudei adhuc cū
tanta diligentia custodiunt sabbatū l̄fales
z ch̄icole sacras festiuitates sic pollunt.
Qm̄ de malis ch̄ianis dic̄ ps̄. Dixerūt i
corde suo cognato eoz q̄ q̄scere faciam?
oēs dies festos dei a terra: qd̄ est destrued
re diuinū cultū i mūdo Jo dñs i tertio p̄ce
pto d̄. Memento vt diē sabbati sc̄ifici. Vbi
triplex nob̄ inuuit admonito salutaris.

Prima ē monitio recordatiōis / ibi. De/
Secda ē monitio cessatiōis / (memento.
ibi. vt diem sabbati.

Tertia ē monitio sc̄ificatiōis / ibi. sc̄ifices

Prima est monitio recordatiōis
cū d̄. Memento. qd̄ in nullo alioꝝ
p̄ceptoꝝ ponit. Qm̄ em̄ p̄uide/
rat dñs hoies circa sollicitatiōes mundi et
actiōes fm̄ m̄coriā: intelligētā nimis oc/
cupari z fm̄ voluntatē delectari: tō vt anē
may saluti cauti? consuleret diē. Memento
z c. ad denotandū q̄ tali die p̄cipue hō oꝛ
eē meoꝝ dei z b̄nficiōꝝ ei?. Vbi fm̄ Alex.
tria debem? in r̄edōiā reuocare.

Primū est b̄nficiū creationis. quasi no
stri principi.

Scdm̄ est redemptiōis. q̄i medij

Tertū est gl̄ificationis. q̄i finis.

Primū est b̄nficiū creati
ōis Vbi p̄mo p̄siderandū q̄ de? oia crea
uit. z tō ne hui? obliuionē icurrerem? ait.
Memento. Jo. Jo. s. d̄. Oia p̄ ip̄m facta
st. Secdo q̄ oia p̄t̄ hoiem p̄didit. Aug.
Deus creauit oia p̄pter hoiem. et hominē

De obseruatōe dieꝝ dñicaliū

propter se. Tertio q̄ hoīem ad imaginē suā fecit. Gen. i. Creauit de hoīem ad imaginē et similitudinē suā. Ne q̄ peccarem in rante bñficiōꝝ largitorē: s̄m morale intellectū d̄r Demēro. Scōꝝ Bonauē. in. iij. di. xxxij. Illud p̄ceptū est nō tm̄ morale: s̄ etiā q̄damō facit ad alioꝝ p̄ceptoꝝ moralium integrā cōpletionē. qz dū hō deo et sibi vacat meli⁹ cognoscit qd̄ agēdū et qd̄ fugiendū. Propterea huic mādato specialit̄ p̄mittit Demēro. qz in ei⁹ m̄mōriatōe cetera mēmorāf. Hec ille. Et sic patet q̄ huius p̄cepti trāsgressiō est causa trāsgressiōnis omnium.

Secundū beneficiū in sabbatis recolendū est bñficiū n̄re redēptiōis. Iō d̄r Demēro. Quāq̄ em̄ innūera hominū bñficia a deo collata sint: speciale tñ illud fuit qm̄ misericors de⁹ misero hominē cōpassus naturā assumpsit hūanā in q̄ lēz ab hora natiuitat̄ sue vsq̄ ad mortē laborauerit quē admodū d̄r Aug⁹. Sepe fatigat⁹ est iesus: et tota ei⁹ vita i pena et labore fuit: tñ in vltima hebdomada plus q̄ i alijs t̄pib⁹ laborauit. Nam dñica palmarū honorifice recepit⁹ fuisse: tñ post re: i. v. diei labores in p̄dicatiōe nullum inuenit. sed fessus et elurians in bethaniā in domū marthe et magdalene reuersus est.

Feria sc̄da factū est p̄cilium p̄tra eum

Feria tertia q̄ mozeret⁹ p̄clusum est:

Feria q̄rta a iuda venundatus est

Feria quinta p̄ditus et captus

Feria sexta in crucis patibulo crudeliter

sime est affixus.

Sabbato at̄ requieuit ab oi ope qd̄ p̄ n̄ra salute pararat: cui⁹ figura sabbatū erat

Tertium est bñficiū gloriōsificationis. Et s̄m hoc sabbatū s̄ḡt aiaz q̄e tē in p̄na. Vbi s̄m Bona ratio n̄ erit plenitudo lucis: volūtati multitudo pa. s̄. meliorie p̄tinuatio et m̄itāt. De h̄ d̄r Aug. in li. d̄ lapsu m̄di. Tertium p̄ceptū d̄ sabbato qd̄ iudei carnalit̄ celebrāt nos sp̄ualit̄ obseruē in q̄ de⁹ requieuit. qd̄ sic dicit̄ intellegas vt post bona opa scias te q̄etuz. idō d̄r memēro. Scōꝝ aut̄ catholica p̄ritatem sabbatū in die dñicā ē cōmutatū. Et h̄ s̄m Alex. d̄ ales iuste et sc̄te factū ē p̄pter tria

Primo p̄ declaratiōē mysterioꝝ. Nā affligitō diei septie ē pure ceremonialis. et oēs ceremonie veteris legis erāt ymbra et figura legis gr̄e reuā gelij. Scōꝝ aut̄ Aug. liij. sup̄ Gen. ad lram̄ diā. pbabilr̄ p̄t ob seruādū sabbatū iudeis esse p̄ceptū in ymbra futuri. s̄. q̄er̄ corpis ch̄risti in sepulcro. Cū q̄ p̄ sepulturā ch̄risti figura sit impleta: n̄ est amplius sabbatū custodiendū: quimo sabbatū solēnizare more iudeoꝝ phibitū est. Vñ Gr̄e. de p̄se. di. iij. c. Peruenit. Peruenit ad me q̄sdā p̄uersi sp̄us hoīes pua int̄ vos aliq̄ et sc̄te fidei aduersa seminaſse ita vt in die sabbati aliq̄d opari phiberēt: q̄s qd̄ aliō nisi antich̄risti p̄dicatores dixerim⁹: q̄ veniēs die sabbati atq̄ dñicū ab oi fa/ ciet ope custodiāri. Hec ibi. Qm̄ igit̄ illud futurū qd̄ sabbatū s̄ḡbat̄ tā p̄teritū est. idō mutatū est in dñicā: q̄ s̄m Alex. nō est ista tuta ad s̄ḡndū aliq̄d futurum in hac vita morali: sed pot⁹ ad s̄ḡndū qd̄ p̄teritum est. s̄. Resurrectiōem dñi: et qd̄ expectamus post hāc vitā. s̄. req̄em felicitat̄ in patria.

Secundo p̄pter exclusiōē erroꝝ. Nā gentiles dñica die p̄sueuerāt adozz et sole. vt itaq̄ ab hoc erroꝝe retraherent: sc̄ta mater ecclia statuit diem dñicū sc̄rificandū.

Tertio p̄ multitudinē p̄uilegioꝝ. Et em̄. lxxv. di. c. Quia die dñico. Dies dñica tāz diuinaz disp̄sationi. mysterijs est p̄secrata: vt q̄cqd̄ a dño insigne est p̄stitutū: in hui⁹ diei dignitate sit gestum. In hac mūdus s̄psit efordiū. In hac p̄ resurrectionē et mors interitū et vita cepit p̄nd p̄n. Et de p̄se. di. iij. c. Sabbato. di. Die dñicā ob venerabilem resurrectionē dñi n̄r iesu ch̄risti nō solū in pascha celebrat⁹: ver̄ etiā p̄ singulas q̄sq̄ hebdomadas ip̄si⁹ dñi et imaginē frequētam. Colligi autē p̄nt duodecim p̄uilegia diei dñice.

Primū quia fuit p̄ma oim̄ dieꝝ

Secundū quia in ea creauit de⁹ celū et terrā et

Tertium quia in ipsa boni an̄i (angelos. geli in celo gl̄ificati sunt.

Quartū quia eadē die eripuit dñs p̄plum

Quintū quia s̄m Orōsiū i (s̄m d̄ egypto. illa die p̄mo p̄cepta data sunt filijs israel.

Sextū quia eadē die fuit p̄mit⁹ datū manna filijs isrl̄ i deserto: sic ait Aug. sup̄ ezo.

Septimū quia eadē die ch̄ristus natus est de

Martha p̄ gine.

Octauū qz eadē die baptizate a Ioan /
Honū qz eadē die hono. (ne i iordane
 rificat e cū ramis palmar.)

Decimū qz eadē die resurrexit a mortu
Undecimū qz illa die spūsanct' (is.
 in linguis igneis missus ē sup aplos.

Duodecimū qz eadē die fiet resurrectio
 mortuoz & reddet vnicuiqz iuxta opa sua
 Propter hmoi' igit' mysteria dies dñica no
 bis esse debet celeberrima.

Secunda ē monitio cessationis: cuz
 dicitur yr diem sabbati. Sabbatū ei re
 quies interpretat. Un' Exo. xx. dicitur.

Die aut' septimo sabbatū dei cui ē. Nō fa
 ctes in eo oē op' fuisse. Et Leui. xxvj. Ego
 dñs de' yr: custodite sabbata meaz pauē
 re ad sanctuariū meū. Pro declaratiōe ar
 hui' vocabuli sabbatū Notandū q' aliter
 denominant dies a gentilib: aliter a iude
 is: aliter ab ecclia. Gentiles ei denominat
 dies a planetis. Un' dicit Alb. magn' in
 suo Introductorio in astronomia. Sapie
 tib' egyptijs & chaldeis visus ē q' luna do
 minaret i pma hora diei lune: tō die illā vo
 lucit denari a luna: & sic d' alijs. Hebrei
 denominat dies a sabbato vi. Pria sabbatū
 ti. dies dñica q' pma dies post sabbatū.
 Un' illud Vespere aut' sabbatū q' lucet i
 pma sabbati. Et seqntē die vocabat scōdaz
 sabbati. & sic ordinate vsqz ad die septimū
 que dicebat sabbatū. qd' fm mag' i hi
 storia schol. & Dam. interpretat reqes qz il
 la die requieuit dñs ab oi ope qd' patrarat.
 vt h' Gen. ij. Quis etiā apud hebreos to
 ra septimana dicit sabbatū. Juxta illō Luē.
 xvij. Jertuno bis in sabbato. Prope tñ se
 ptimū die sabbatū dicebat que ipi sanctifica
 bāt. Ecclia aut' denominat dies dicēdo die
 dñicū in q' dñs resurrexit & die seqntē se
 cū dā feriā: aliā tertiā: aliā qrtā: aliā qntā:
 aliā sextā: & aliā die sabbati. Pōt autē ois
 dies festus dñic' in q' pceptū ē ab ope ser
 uili cessare: dicit sabbatū. i. reqes. Et sic ad
 pñs accipim' in verbis posit' cū dicitur. De
 mero vt die sabbati sanctifices. de q' dicitur. Non
 facies in eo opus fuisse. Triplex aut' ē op'
 Primū ē op' nature.
 Scōdū est opus culpe
 Tertiu' est opus fortune.

Primū igit' cessandū est ab

ope nature. puta existētes i mīmonio ab
 ope carnis abstinerē de' p' reuerentiā
 festoz. qz p op' nature spūs subijct' carni
 & sic reddit' indisposit' ad spūales me'ita
 tiōes q' vacandū ē dieb' festiuis. possent
 excusari in mīmonio existētes si h'acerēt
 grā. plis generade vel cā reddendi debitū
 Vituperadi aut' sunt vbi voluptas dñatur
 in ope. Un' refert Greg. q' qdā legitima a
 viro suo in sabbato de nocte pcedenti diez
 dñicū cognis: cū die dñico pcessioni se cō
 iungeret a diabolo arrepta ē corā oi p'loz
 multū vexata ab eo.

Scōdo cessandū ē ab opere
 culpe qd' est op' maxie fuisse. qz Ioan. viij.
 Qui facit peccm suus ē pecc'. Triplex ē aut'
 culpa mūdanoz. i. Joā. ij. Qd' est i mū
 do aut' concupiscētia carnis ē: aut' concupiscen
 tia oculoz: aut' supbia vite q' in dieb' festi
 stis hoies p'umeliā inferunt deo. P'io
 p' supbiā. Q' p' pompiz vanitatib' & fatui
 tatib' ornaf corpus & spūs p'fundit. ac a no
 uitatū inuentozib' h' ch' m' bellū ordinat.
 Tūc mulieres emulant altera alterā i vani
 tatib' supare. Esa. ij. Eleuate sūt filie sy
 onz ambulauerūt extēto collo: & nutib' oeu
 loz ibāt & c. sequit. et cōposito gradu ince
 debāt. Quis ar' posset exp'mere q'nta pom
 pa incedāt mulieres marie pulcritores & no
 biliores. Q' q' yana pulcritudo corpalis et
 fallax nobilitas sp'alis. Scōdo p' luxuriā
 Un' fm Alexā. in. iij. Qui fornicat die fe
 sto aut' dñico duo peccā cōmittit: rōne. d' du
 plicis reat' h' duplex pceptū h' sit em' vnus
 act'. In sacz aut' dieb' vacare lasciuis can
 tib' & choreis. vbi visus: gustus: auditus: & ta
 ctus: mentes astātiū illaqueant. q's culpam
 exp'mere sufficit. Non em' delictijs & epulis
 carnalib' die dñicū deputauit de': s' ma
 gis eū sacz exercitacionib' p'secrauit. bñ
 dixit em' de' diei septimo & sanctificabit illū.
 vt h' Gen. ij. Sed vt & itez vt illis q' sūt i
 eā tantoz maloꝝ p' suos lasciuos sonos d'
 q' oib' reddēt rōnez in die iudicij. Quia
 etiā d' illis q' dieb' festiuis decubāt i taber
 nis. q' tibi iuramēta: per iuria: blasphemie:
 ebrietates: rixę: p'umelię: murmuratiōes:
 detractiones: deceptiōes: maledictiōes: et
 phant: ludij: q' oia magis deo d' splicēt q'
 opa ruralia Un' Aug. li. de. x. chordis. Di
 223 3

Ber. De observatione dierum

est tibi vt spūaliter obserues sabbatū non
quō iudei obfuerat carnali ocio, vacare vo-
lunt ad nugas atq; luxurias suas. **Uel**
enī faceret iude⁹ in agro suo aliqd vtilē: q̄
in theatro seditiosus existeret. **Et** meli⁹ se
mine cor⁹ die sabbati si lanā faceret: q̄ to-
ta die in neomenijs impudice saltaret. **Hec**
ille. **Hoc** dicit inculpādo eos, qui p totam
hebdomadā laborant p misero corpe alē-
do: z in festis p aia dānanda. **O** dementia
admirāda nōvelle poti⁹ laborare in fuitio
chri q̄ diaboli. **Et** in hebdomada labora-
re in licit⁹: z die festū pollucere choreis: lu-
dis z voluptatib⁹. **Q̄s** dicit Amos, vj. **L**
uertā festiuitates vras in luctū: z oia car-
mina vra in planctū. **Tertio** p auariciā.
Videte enī potes q̄dā q̄s intantū diabo-
las dementauit q̄ ad extremā paup̄tatez
deuenire se crederent z solū se ditari existi-
mant de lucro in festis habito, sepeq; vide-
bis hoim decrepitū nutantē gressū z capi-
te tremulū diuitijs plenū, sanguineis de-
stitutū, tant⁹ exercitijs, tant⁹ sollicitudinibus
z laborib⁹ in dieb⁹ festis existeret: q̄ si
bi deficeret mund⁹. **Eccl̄s**, iij. **U**m⁹ ē z se-
cundū nō hz et tū laborare nō cessat zc. **O**
miseri z miserabiles, poti⁹ volunt cū labo-
rib⁹ hic infernū suū incipere q̄ p corpis ef-
ficient⁹ quietē iam incipere paradisiuz: z p̄-
eligunt pond⁹ dep̄tens in infernū porta-
re: q̄ on⁹ leue q̄d ē amor in celū erigens, et
poti⁹ cū dāpnatiōe subesse diabolo q̄ cū
saluatiōe fuisse deo.

Tertio cessandū ē ab ope

fortune. **U**n⁹ **A**ue, xv. **L**ū inuent⁹ esset hō
colligens ligna in die sabbati p moysen et
aaron reclusus ē in carcere/ dixitq; dñs ad
moysē. **U**orte moriat hō iste. **O**bruat euz
lapidib⁹ ois turba extra castra. **Et** extra d
ferijs, c. j. dicit. **O**is dies dñicos a vespera
in vespera cū dei veneratiōe decreuim⁹ ob-
seruari z ab oi ope illicito absticere, vt mer-
catū in eis minime fiat, nec placitū, nec ali-
q̄s ad mortē vel penā iudicet nec sacra ni-
si p pace aut aliā necessitate p̄stent. **U**bi q̄t
tuor phibent. **P**riō mercatū. **U**bi distin-
guendū ē q̄ illud aut est necessariū ad ci-
uī ill⁹ diet, vt pullos emere: vitinū: z car-
nes zc. z sic nō ē peccatū si diuina officia p̄-
p̄ nō dimittant. **S**z q̄ cū lucrādi ad nūdi-

nas vadūt z vix aut nunq̄ tali tpe eccl̄as
intrāt/ a mortali culpa excusari nō possūt.
Quidā etiā pbabit⁹ dicunt q̄ tenentes for-
die dñicos mortali peccatū p̄sertim tpe m̄-
se aut vesperoz. **I**lli enī excusari nō possūt
nisi duplici rōne. **P**riō rōne dispensationis
q̄ nō ē facta. **S**ecō rōne necessitatis: q̄ ne-
cessitas nō excusat nisi i aliq̄ casu vel in ali-
q̄ p̄sona/ vel in aliq̄ loco/ vel in aliquo tpe.
Priō necessitas excusat in aliq̄ casu, puta p̄
pter piculum plume iminentis z ē tal⁹ ne-
cessitas q̄ nō p̄t sine rez p̄dicatione differ-
ri fm Alexā, in. iij. et tunc blada z fruges
colligi p̄nt, vt dicit extra de fer. c. **L**ongitius
Secō in aliq̄ p̄sona, vt si nō possit alit ad-
d̄rere victum z necessaria sustentationi nau-
ture: talis excusat, qz vt dicit. j. q. j. c. **R**emissio-
nē. **N**ecessitas nō habet legē: sed ipa fa-
cit sibi legē. **I**dē extra de obseruatiōe seu-
nij. c. **L**onaliū. **T**ertio in aliq̄ loco **U**nde
extra de fer. c. **L**icet, vbi Alex. tertio indu-
get deeb⁹ dñicis z festis exceptijs maiorib⁹
solēnitatib⁹ captioni allecū insistere dū tū
naute pauperib⁹ chri q̄ grūā faciant p̄ciā
pat̄onē. **Q**uarto in aliq̄ tpe, s. messis aut
vindemie ingruentib⁹ guerris: ab hosti-
bus vastent fructus possunt colligi, vt dicit
extra de fer. c. **L**ongestus, in fi. **I**git
qz nullū istoz excusat for⁹ in die dñico aut
alq̄s solēnitatib⁹, certū ē esse peccatū mor-
tale. **S**i dicat q̄. ca. p̄di. **L**ongest⁹, con-
suetudine tria abrogatū est. **D**icendū est
q̄ consuetudo q̄ p̄ceptū decalogi non valet,
qz abusus ē z corruptela. **U**n⁹, viij. dist. ca.
Dala. dicit. **D**ala consuetudo non min⁹ ē q̄
ruinosa corruptela/ abijcienda, q̄ nisi radi-
at⁹ euellat: incipient puaricatores p legi-
bus venerari z p̄uilegiōz more p̄petuo ce-
lebrari. **N**az consuetudo q̄ ius scriptū nullo
mō excusat, vt p̄t. xij. q. viij. c. **F**lagitia, et
extra de consuetudine, c. fi. **E**t dicit patz q̄
grauiter peccat tabernarij in q̄cūq; solēni-
tate tabernas sumo mane aperietes q̄ q̄t
nūq; missas aut p̄dicationes audieres, eti-
am alios ab illis retrahūt: z ad eccl̄as dñi
aboli p̄les q̄ ad eccl̄iam dei sua occasione
iducūt. **I**dē merito arcēdi essent ne an ter-
tia talib⁹ dieb⁹ possent aperire tabernas.
Letex, q̄ occasione dāni dat dānū dedisse
videt, vt h̄t extra de iuu. z dam. c. **S**i cul-
pa. **I**dē illi tabernarij reddēt rōnem in die

strico dei iudicio d oibz illo tpe ppetratz
 z de negligētia misse p̄dicatōnū z diuino
 rā. Vtendū etiā aliq̄ aliq̄ gule z potus iei
 ramenta q̄ nunq̄ vel raro eccliam intrant
 quoz maloz tabernarū sunt in cā. **S**e
 cund⁹ casus p̄hibet⁹ in caplo supra allega
 to est placitare. Idem h̄. xv. q. iij. p. totū.
Et fm̄ Glof. Nulla cā die dnico tractari
 debet: nisi pietas suaderet vtputa p̄ debili
 bus z miserabilibz p̄sonis z hoc de p̄sensu
 partū. **T**ert⁹ casus ē q̄ null⁹ tunc ad mor
 tē vel penā iudicari debz. **Q**uartus ē q̄ la
 cramēta. i. iuramēta nō nisi p̄ pace vel alia
 necessitate p̄stari possunt. puta p̄ fide/ pro
 obedientia/ pro fama. extra de elec. c. Si/
 gnificasti. **E**st autē notandū q̄ p̄cipue tri/
 plex cā excusat hoīem a mortali si in festo
 laborat. **P**rimo ē necessitas. vt patz ex/
 tra de fer. c. Conquestus. z in glof. ibi sup
 p̄bo necessitas vt gear dī. puta si res cēt pe
 ritura. et sunt p̄ la exēpla. ff. de fer. l. j. ij. et.
 ij. **E**t vbi res celeritate desiderat. ff. de da
 mino infecto. l. j. q̄nta autē debz eē necessi/
 tas p̄ illio hoīi vtri iudicandū est. **S**ecuri/
 tas p̄ petres p̄sp̄atio ab eo q̄ in talibz dispē
 sare pōt si tōmode possit haberi. f. a sacer/
 dote. **S**ecūda cā est pietas. Puta fm̄ glo.
 c. pallegato. **C**onquest⁹. **C**ausa debilitū p̄/
 sonaz. q̄ in operibz miscōdie diez distinctio
 nō est habēda vt p̄z. lxxvij. dist. c. **U**tinaz
Et de p̄se. di. v. c. **S**inq̄. **U**n̄ fm̄ Alexan.
Si q̄rat de operibz q̄ ex genere suo serui/
 lia sunt z sunt cā pietatiz. **P**uta portare la
 pides ad edificandas ecclias: hospitaliaz
 domos religiosas q̄ aliter vix aut nunq̄
 possent edificari. vtrū l̄dita sint dnica die:
Dicendū fm̄ **H**arcū sabbatū p̄p̄ hoīem
 factū z nō homo p̄pter sabbatū. vbi Glo.
Sic sabbatū colere p̄ceptū est vt si necessi/
 tas fuerit nō sit reus qui violauerit illud.
Hoc autē intelligit internēmente dispensa
 tione illoz quibz dispensatio credita ē fm̄
Bul. z nō sit tant⁹ labor vsq̄ ad fatiga/
 tionē nec p̄pter hoc missa amittat aut p̄bū
 da. **Z** etiā laborare in agris paup̄ez pro
 elemosyna diūmodo hec nō fiāt in solēni/
 tanbz magnis nec p̄pter hoc hoīes a diuī/
 nis distrahant: nec faciant p̄pter carnalem
 affectionē: aut spe remuneratiōis mūda/
 ne. sed tm̄ p̄pter deū q̄ paupertas illi⁹ exti/
 gere videt. **T**ertia causa ē operis modū

citaz/q̄n sez opus modicū esset et parū
 q̄ fm̄ theologos qd̄ modicū est rō appre
 hendit quasi nihil. **S**icut est obstruere for
 rament in agro aut vinea si talis labor q̄
 tem mentē iudicio boni viri nō impediāt.
Un̄ sup illud **E**rod. xxij. **Q**uicūq̄ poly
 luerit sabbatū. **G**lo. ait s. turbādo quietez
 anie/morte moriat. **E**t q̄ fm̄ aliq̄s patere
 pōt q̄ solus ille labor q̄ turbat quietē mē
 tris z spiritus libertatē ad mortale crimen
 deputatur. **T**ertia est monitio sc̄tificatiōis **J**ō
 dī sanctifices. **H**oc autē sanctifica/
 re est diuinis obsequijs insistere.
Et hoc tripl̄.
Primo cordis deuotione.
Secdo oris p̄latione.
Tertio opis executione.
Primo cordis deuotiōe.
Quia em̄ corp⁹ qd̄ corruptū aggrauat ant
 mā. vt dī: **S**ap. it. **J**ō q̄ia ne totaliter ex
 terrenis occupationibz dei obliuiscat insis
 tere. debet maxie in diebz festiuis cordia/
 li deuotioni. **N**ā sic dīc̄ **P**s. **I**n meditati
 one mea exardescet ignis. **S**ic ergo in regibz
Sro. **D**ie dnico a labore terreno cessandū
 est: atq̄ oīno deuotis oīonibz insistentibz.
 vt si quid negligentie per sex dies agitur:
 per diem resurrectionis p̄sibus expietur. z
 mens terrenis occupationibz repleta: dnico
 die dn̄i recordet. **H**ec ille. **B**ene ḡ in p̄
 cepto de obseruatione sabbati positū est ḡ
 vocabulū **D**emēto. ad denotādū q̄ tālī
 die animus ad recordatiōē z contempla
 tiōē celestium sit reuocand⁹. **H**inc **J**ō dī.
 ait. **P**rimo purgand⁹ est anim⁹ atq̄ a ter/
 poraliū rez cogitationibz segregand⁹ vt
 pura cordis acies ad deū pure z simplr̄ de
 rigat. **H**ec ille. **I**nsup fm̄ q̄sdā cū p̄ceptū
 de sc̄tificatiōe festi sit affirmatiuū z obli/
 get non p̄ semp̄ sed ad semp̄: tenet homo
 ex debito die dnico deo vacare atq̄ deum
 recognoscere in aliqua hora: z non in qua/
 liber: aliter peccat mortaliter. **P**roinde q̄
 est in mortali culpa z non conerit vel dat
 operam vt coneratur die dominico: d̄ no
 uo mortaliter peccat: quia transgreditur
 diuinū p̄ceptum quo precipitur diebz do/
 minicis eēvacandū deo: z maxie p̄terī opoz
 ter z gruis hoīs vtputa dū dī missa vt dī

De verbo dei

cunt vespe. Sed heu heu mlti obliuiscunt
dei z semetipos: dona spūalia negligunt:
terrenis inbiant: nil nisi trāsitoria q̄runt.

Secūdo sc̄tificāda est d̄s
es sab̄ti oris platōe: orādo deū etiā yo
caliter z laudādo sibi q̄ d̄ suscep̄ b̄ficijs
gr̄as referēdo. Un̄ de ps̄. vi. iij. c. Teiūto
d̄. Die d̄nica nihil aliud agēdum est nisi
deo vacādū. nulla opatio in illa die sc̄ta a/
gat: sed t̄m̄ in hymnis: ps̄alms: z cantic̄
sp̄italib; dies illa trans̄gat.

Tertio sc̄tificāda sunt fe
sta opis executio: visitādo eccl̄ias: aud̄
do diuina: audiēdo s̄bū d̄i. Sed ve m̄do a
sc̄adal q̄ ch̄tiani dieb; festiuis maḡ libo
nozāt deū z sc̄os q̄ dieb; alijs. Jo de ip̄
conq̄rit d̄ns Esa. j. d̄i. Solēnitates v̄ras
odiuit aia mea. Tor̄ itaq; v̄rib; studeā
sc̄tificare dies d̄nicos z dies festos: vt sic
sp̄ali solēnitare q̄et̄ment̄z inc̄piētes: tan
dē ad p̄petuā sc̄toꝝ req̄em in et̄na solēnita
te p̄tingere mereamur Amen.

De s̄bo dei Sermo

M̄ māsuētu:
d̄ine suscipite ins̄itus s̄bū q̄d p̄t
saluare aias v̄ras. Jac. j. Da
ma nec̄itas audiēdi s̄bū dei. Nā de p̄lo
s̄bo dei n̄ assueto ps̄. ait. Resc̄erūt. l. b̄n
facere: neq; itellererūt. l. mala facta sua in
tenebris ambulāt. l. nō discernēdo bonū a
malo. Un̄ ex īgr̄atia in p̄lo innumerables
multiplicant errores. Nā sic d̄t J̄s̄d. z h̄
xxvij. d̄i. c. J̄gr̄atia. Ignor̄tia m̄ ē oim
erroꝝ. J̄tē J̄s̄d. Nihil īgr̄atia turpi q̄ ē
m̄ z nutrit oim vicioꝝ. Si d̄nū culpe n̄
sentio: si p̄p̄s q̄tidie peccat z īgr̄at. L̄ssan
te īgr̄at p̄lo ab auditu s̄bi dei: innumerabilia
mala fiūt. Un̄ Osee. iij. Nō est sc̄ia dei in
terra: ideo maledictū z m̄daciū: homici/
dū z furtū z adulteriū iudauerūt zc. Sa
lub̄it̄ q̄ nos horrat br̄us Jac. d̄i. In mā
suēdie susci. istū s̄bū. q̄d vic̄ oz īseri mē
ti h̄nane: q̄d p̄t saluare aias vestras.

Q̄rit̄a p̄dicatoꝝ aut̄ s̄bi d̄i tria ad p̄ns
d̄nū: p̄replāda q̄ fidelīū corda all̄cere de
bent ad deuote suscipiēdū s̄bū dei.

Pr̄mū est verbi dignitas honorabilis

Sc̄dm̄ ē p̄dicatoꝝ idoneitas laudabil.
Tertū ē sc̄cipiēz utilitas desiderabil
Rimū est v̄bi dignitas honorabil

P̄rimū declarari potest
Pr̄mo rōne deifice originatōis.
Sec̄do rōne aplice electionis.
Tertio rōne eccl̄iastice ordinatōis

Pr̄mo rōne deifice origi
nationis: q̄ original̄t̄ derivat̄ a s̄bo incar
nato. Eccl̄i. j. Fons sapie s̄bū dei in excel̄s
Attēde cū q̄nta reuerētia aud̄it̄ s̄bū alicu
sus reḡs aut p̄ncipis. Eccl̄i. xij. D̄ines lo
cut̄ est z oēs tacuerūt: z s̄bū illi? vsq; ad
nubes p̄ducēt. Quāto maḡ; q̄ q̄n nob; lo/
quit̄ de? s̄bū ei? debem? reuerēt̄er z dili/
gēt̄er audire z deuote suscipere. Jo. j. Des̄
ij. Suscep̄ist̄ illud nō vt s̄bū hoim: s; vt
est vere s̄bū dei. Un̄ ip̄e fil̄? dei voluit d̄i
dicatōis officīū exercere. Mar. iij. Lep̄s
J̄sus p̄dicare z dicere. P̄niam agite zc.
et Luc. vij. J̄ter faciebat p̄ ciuitates z ca/
stella p̄dicans z euāgelizans regnū dei.

Secundo rōne apostolice
electōis. Ad hoc q̄m̄ elegit ch̄s aplos vt
ad s̄bū dei p̄dicādū mitteret. Jo dicebat
ris Joā. xv. Ego vos elegi de m̄do vt
eas; z fruc. affe. z fruc? v̄z māeat. z Mar.
vl. Eūtes in m̄dm̄ vniuersū p̄dicare euan
ge. oi creature. Q̄d z ip̄i p̄fecerūt. q̄d m̄/
rādū est valde: tū nec ip̄i dialectic̄: nec rhe
torici fuerint vt argumēt̄z p̄barēt z p̄sua/
derēt q̄d dicebāt. Un̄ Aug. li. xxij. de ciui.
dei. c. v. Ineruditos liberalib; disciplinis
et oino q̄ntū ad istas doctrinas attinet im
politos: nō p̄tos gr̄matica: nō armatos
dialectica: nō rhetorica īfatos/ p̄scatoꝝ
ch̄s cū retib; fidei ad mare hui? sec̄ti pau
cissimos misit: atq; ita ex oi genere r̄amul
tos p̄fices z tāto mirabiliores q̄nto rari
ores/ etiā p̄hos cepit. Nec ille. Fuerūt itaq;
q̄ ip̄i tābe sp̄ūsc̄i sup̄no dei m̄iere ad of
ficiū p̄dicatōis s̄bi dei deputati.

Tertio rōne eccl̄iastice or
dinatōis. q̄ exclusit laicos a p̄dicatōe s̄bi
dei: z ad h̄ obligauit ep̄os z p̄latoꝝ. De p̄
mo Gregoꝝ. i. archiepo mediolan̄. ait il
lud extra de heretic̄. c. Sic in vno. Lū nō
nulli laici p̄dicare p̄sumāt: z verēdū existat
ne vicia sub specie p̄tutū occulte subintrēt